

УДК 378.4.016(477-25)КМА:950

Зиновієва Ю. Ю.

СХОДОЗНАВЧИЙ ГУРТОК НАУКМА

Навчальні програми факультету гуманітарних наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» містять ряд сходознавчих курсів, як обов'язкових, так і вибіркових. Культурологи обов'язково слухають курс «Історія культур Сходу», філософи - курс «Історія філософії Південної та Східної Азії», історики - курс «Історія країн Азії, Африки та Латинської Америки XIX-XX століть». З вибіркових навчальних дисциплін можна обирати серед таких: «Індійська культура», «Китайська класична культура», «Культура Японії», «Стародавні цивілізації Сходу», «Історія містичних вчень Сходу і Заходу», «Релігійні традиції Південної, Південно-Східної Азії та Далекого Сходу», «Філософія Китаю та Японії в XX столітті», «Становлення філософського знання в давній Індії», «Історія стародавнього та середньовічного Сходу». Весь цей перелік курсів було взято з довідника «Могилянські Студії». Деякі з них відбуваються (з різною частотою), деякі - взагалі не відбуваються. Але якщо у студента є бажання, то він має змогу долучитися в стінах Alma Mater до сходознавчих студій у процесі навчання: записатися на сходознавчий курс, відвідувати лекції та семінари, писати реферати та курсові роботи, дипломну роботу. Може вивчати арабську мову. А ще може звернути одного разу увагу на оголошення, яке тепер кожні два тижні з'являється на дошках оголошень Університету, і завітати після занять на засідання сходознавчого гуртка.

Гурток - це продовження сходознавчого гуртка, організованого восени 1993 р. студентами НАУКМА, котрі вивчали Схід. За «Матеріалами Тижня студентської науки», в якому сходознавчий гурток брав активну участь, дізнаємося, що в 1996 р. сходознавчий гурток налічував 15 членів,

збирався щомісяця щочетверга, залучав до участі студентів з інших університетів Києва, аспірантів, викладачів, представників країн Сходу. Провідною формою роботи мав доповіді студентів з конкретних тем, після яких відбувалися обговорення. Починаючи з весни 1995 р., гурток провів шість засідань буддологічного семінару.

Статті, що містили інформацію про діяльність гуртківців, написали учасники сходознавчого гуртка - С. В. Капранов та Ю. Ю. Завгородній. Саме з їхньої ініціативи (уже як викладачів НАУКМА) та з ініціативи молодшого покоління могилянців у лютому 2003 р. після невеликої перерви було відновлено діяльність сходознавчого гуртка доповіддю Михайла Толмачова «Коани Дзен». Ідея про відновлення з'явилася у грудні 2002 р. після закінчення курсу «Історія філософії Південної та Східної Азії» (викладають цей курс С. В. Капранов та Ю. Ю. Завгородній), який виявив багато охочих і далі вивчати східну філософію та культуру вже поза межами навчальної аудиторії. Продовжуючи традиції гуртка, основною формою було теж обрано доповіді студентів та їх обговорення. Днем засідання було призначено вівторок.

За перше півріччя діяльності відновленого гуртка сформувався постійний його склад. Фіксованого членства гурток не має і є завжди відкритим для тих, хто вивчає, хотів би вивчати Схід чи просто зацікавився заявленою доповіддю.

У засіданнях гуртка беруть участь не тільки студенти-гуманітарії та викладачі НАУКМА, а й студенти інших факультетів нашого університету, студенти й аспіранти інших навчальних закладів Києва, співробітники Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України, представники східних конфесій, а також всі, хто зацікавлений Сходом.

За час діяльності гуртка (з лютого 2003 р.) було зроблено доповіді з таких тем: «Коани Дзен», «Релігійний досвід дзен-буддизму», «Бригадараньяка упанішада», «Чхандог'я упанішада», «Філософія Мен-цзи», «Ісе моногатари», «Космогонічний міф про Пань-гу», «Спокуси та небезпеки тантричного буддизму», «Мантри (на прикладі індуїзму)», «Поет в китайській традиції», «Східноєвропейський хасидизм», «Ініціації в шаманізмі», «"Свій" та "чужий" у світі релігій: дві популярні позиції (Його Святість Далай-лама XIV та диякон РПК Андрій Кураєв)», «Заборонені теми у християнстві та тантричні практики», «Платон і веданта», «Особливості трансформації принципу атмана у ведійській та буддистській традиціях», «Східноазійська ієрогліфіка», «Євразійська міфологія та шаманська магія у порівняльно-історичному висвітленні», «Магічний світогляд та містичний світогляд: на прикладі даосизму».

Теми доповідей завжди викликають жваві обговорення, а часом і серйозні дискусії. Проблеми, поставлені доповідачами, часто не можуть бути вирішеними в межах одного засідання.

Окрім тематичних зустрічей, проводяться і зустрічі звітні, коли гуртківці доповідають про свою участь у різних конференціях. У квітні 2004 р. Ю. Ю. Завгородній та С. В. Капранов розповіли про Перші Торчинівські читання, що відбулися у Санкт-Петербурзі; у червні того ж року С. В. Капранов та Ю. Ю. Зіновіва зробили короткий огляд двох київських конференцій: Сходознавчих читань А. Кримського та конференції «Китайська цивілізація: традиції та сучасність», що були проведені при Інституті сходознавства ім. А. Кримського НАН України.

А 20 грудня 2004 р. відбувся науковий семінар під назвою «Бідія Дандарон (1914-1974) в контексті епохи», організований Інститутом сходознавства ім. А. Кримського НАН України та сходознавчим гуртком НаУКМА. Ідею проведення такого семінару подав ще у травні 2004 р. Ю. Ю. Завгородній. Семінар було присвячено відомому бурятському буддологу, релігійному діячеві та філософу, який залишив по собі як

учнів, так і великий науково-творчий спадок. Доповіді на семінарі зробили старший науковий співробітник Інституту сходознавства О. Д. Огнева («Бідія Дандарон як вчитель-тибетолог»), старший науковий співробітник Інституту сходознавства І. В. Отрошенко («З історії релігійних течій у бурятському суспільстві: балагатський рух та Бідія Дандарон»), старший науковий співробітник Інституту сходознавства, викладач НаУКМА С. В. Капранов («Філософські ідеї в "Чорному зошиті" Бідії Дандарона»), доцент кафедри філософії та релігієзнавства НаУКМА Ю. Ю. Завгородній («Тантрична практика і кохання (за "Листами про буддистську етику" Б. Дандарона)»), а також студент 4-го курсу НаУКМА і активний учасник сходознавчого гуртка Олексій Ведров («Концепція нірвани Бідії Дандарона»). Послухати заявлені доповіді зібралися представники бурятської громади м. Києва, представники східних конфесій, гуртківці, студентська мо-лодь.

Найбільше зацікавлення викликають засідання сходознавчого гуртка, на яких відбуваються зустрічі з представниками східних конфесій. У червні 2004 р. була зустріч зі Свами Авадхутом, а в листопаді того ж року - з дзен-буддистами школи сото-дзен, які приїхали з Польщі. На останню зустріч зібралося близько п'ятдесяти осіб. Аудиторія, де відбуваються зібрання гуртка, яка завжди здавалася завеликою (в середньому на гурток приходять 10-15 осіб), ледь вмістила всіх охочих.

Спочатку гурток збирався в різних аудиторіях (за принципом вільного місця). Навесні 2004 р. в нього з'явилася постійна «адреса» - перший корпус, аудиторія 323 - та чіткий розклад роботи. За допомогу в організаційній роботі гурток дуже вдячний декану та методисту деканату з роботи зі студентами.

На майбутнє гуртківці планують продовжувати традиційні засідання з доповідями та обговореннями, зустрічі, а також створити свій сайт, залучити до роботи нових членів і, головне, продовжувати сходознавчі студії в НаУКМА.